

BOEKEN

JASPER TRUYENS

ANTWERPEN 1920: VERHALEN VAN DE VIIe OLYMPIADE

Jasper TRUYENS, *Antwerpen 1920: verhalen van de VIIe Olympiade*, Leuven: Davidsfonds, 2020, 176 p., ISBN 978 90 02 26909 7.

De – bij voorkeur – honderdste verjaardag van een gebeurtenis of evenement is dikwijls de aanleiding voor vernieuwend historisch onderzoek en een golf aan publicaties. De talrijke publicaties ter gelegenheid van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog zijn daarvan een sprekend bewijs. Dat geldt ook voor steden: zo werden bij de honderdste verjaardag van de Wereldtentoonstelling in Gent heel wat

publicaties uitgebracht om dit hoogtepunt in de profileringsdrang van een stedelijke elite de passende aandacht te geven. Beleefde Gent met deze Wereldtentoonstelling haar climax op de vooravond van de Eerste Wereldoorlog, dan probeerde de stad Antwerpen met de organisatie van de Olympische Spelen van 1920 – de zevende op rij in de moderne versie – een zwarte bladzijde om te draaien en zo de hoop op de toekomst uit te drukken. Ook hier was een grote rol voor de Antwerpse stadselite weggelegd. Honderd jaar na datum nam Jasper Truyens het gelukkige initiatief om een nieuw boek over dit stedelijk evenement uit te brengen. Toegegeven, het is niet de eerste publicatie over Antwerpen 1920. Truyens werd hierin voorafgegaan door professor Roland Renson, die al in 1995-1996 een boek wijdde aan de Antwerpse Spelen. Het siert de auteur dat hij de publicatie van Renson op passende wijze vermeldt. Hij lijst trouwens ook zijn andere bronnen op in een uitgebreide bibliografie aan het eind van het werk.

Truyens had ongetwijfeld gehoopt om met zijn werk te kunnen genieten van de aandacht voor de Olympische Spelen van Tokio 2020. Het lot besliste daar helaas anders over: net zoals tijdens de Eerste Wereldoorlog werden de Spelen 2020 niet georganiseerd. Ook in Antwerpen zelf was er weinig aandacht voor deze verjaardag. Nochtans waren de Spelen van 1920 belangrijk. Ze kwamen kort na de Eerste Wereldoorlog, wat de voorbereidingsperiode beperkte tot amper één jaar. Ondanks de timing vermeden de organisatoren bewust om er een feest van de overwinnaars van te maken, wat niet wegneemt dat de verliezende partijen, zoals Duitsland, van deelname werden uitgesloten. Dat atleten van de verliezende partijen werden geweerd, wordt terloops op pagina 69 vermeld. Ons inziens had dat wat uitgebreider aan bod mogen komen. Het bannen van atleten

uit sommige landen is blijkbaar van alle tijden. Tijdens deze Spelen werden bovendien een aantal nieuwigheden geïntroduceerd, zoals het afleggen van de olympische eed en de eerste olympische vlag. Het is daarom totaal onbegrijpelijk dat de uitgever de afbeeldingen van de vlag en de affiche in zwart-wit heeft afgedrukt. We krijgen voorwaar heimwee naar de boeken waar we de gekleurde plaatjes zelf moesten inkleven. Ook het formaat van de afgedrukte illustraties had iets groter gemogen. Zo gaat de illustratie van het olympisch diploma op pagina 75 compleet de mist in. De uitgever liet zo een unieke kans liggen om het werk ook als mooi kijkboek te presenteren.

De Spelen werden kort na de oorlog georganiseerd en dat liet zich duidelijk voelen. Het beeld van de granaatwerpende soldaat voor de hoofdingang van het olympisch stadion – naar analogie met het beeld van de discuswerper – was daarvan een overduidelijk voorbeeld. In plaats van Brabo met de hand van de reus kozen de organisatoren hier voor de oorlogssymboliek.

Dat de Spelen kort na de oorlog werden georganiseerd, maakte ons nieuwsgierig naar de sportbeoefening tijdens die vier jaar. De auteur gaat echter enkel op pagina 112 in op de voetbalsport die wel nog enigszins plaatsvond tijdens de oorlog. En wat met de andere sporten? Er werd bijvoorbeeld vrijwel niet getennist tijdens de oorlog. Dat kwam onder meer door de schaarste aan tennisballen. Het nodige rubber was strikt voorbehouden voor de oorlogsindustrie. Ook waren de mogelijkheden tot internationale contacten en competities strikt beperkt. Meer uitleg over (de beperkingen van) het sporten tijdens WO I had mee de prestaties van de atleten op de Spelen kunnen verklaren.

De auteur laat de actoren van de Olympische Spelen doorgaans goed uit de verf komen.

Hij belicht de figuur van atleet Victor Boin bijvoorbeeld uitvoerig. De scheidsrechters heeft hij wel over het hoofd gezien. We denken bijvoorbeeld aan Paul de Borman voor de tennissport en John Langenus voor het voetbal. Deze laatste komt met zijn opmerkelijk boek *Fluitend door de wereld* op pagina 43 wel eventjes aan bod.

Het neemt niet weg dat het werk van Jasper Truyens een mooie analyse brengt van deze Spelen. Heel wat aandachtspunten komen aan bod, gaande van de moeizame kandidatuurstelling over de concrete organisatie tot de lang aanslepende financiële afhandeling jaren na datum. Heel wat interessante zaken worden eerder in de marge behandeld: de grote, later nooit overtroffen medailleogst van de Belgen is daar een van. Dat de Spelen niet uitsluitend in de stad Antwerpen – op de terreinen van voetbalclub Beerschot – werden georganiseerd, is een ander interessant weetje. En dat de katholieke kardinaal Mercier de Spelen inzeggende, komt nu wel heel bevreemdend over. De auteur bespreekt ook het genderaspect. Dat sport toen vooral een mannenzaak was, zal wellicht niemand verwonderen. De Franse tennisspeelster Suzanne Lenglen was een schaarse uitzondering.

Het werk van Truyens is dan ook een waardevolle bijdrage tot de sportgeschiedenis. Het richt zich op een toegankelijke wijze tot een groot publiek, zonder evenwel de eisen van een goed onderbouwd historisch onderzoek uit het oog te verliezen. En dat is een grote verdienste. Sportgeschiedenis is nog steeds een ondergewaardeerde discipline, net zoals het onderzoek naar de vrijetijdsbeleving in het algemeen. Er is voor historici nog veel werk op dat terrein.

Marc Constandt, historicus